Invasiva främmande arter i Sverige

© **Miljösamverkan Sverige 2023**
www.miljosamverkansverige.se
E-post: miljosamverkansverige@lansstyrelsen.se

Huvudmän
Länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Jordbruksverket samt Havs- och vattenmyndigheten

Illustrationer
Jakob Robertsson/Typoform

Grafisk form
Henson AB

Tryck
Originaltryckeriet, Umeå 2023

Miljösamverkan Sverige

Länsstyrelserna

Invasiva främmande arter i Sverige

EN FÄLTHANDBOK

UTGIVARE:
MILJÖSAMVERKAN SVERIGE

Innehåll

8 Förord
10 Blomsterlupin
12 Gudaträd
14 Gul skunkkalla
16 Japansk träddödare
18 Jättebalsamin
20 Jätteloka
22 Kanadensiskt gullris
24 Kaukasiskt fetblad
26 Parksallat
28 Parkslide
30 Sibiriskt fetblad
32 Sidenört
34 Spärroxbär
36 Strandkotula
38 Syrenslide
40 Vresros
42 Kabomba
44 Sjögull
46 Smal vattenpest
48 Sydfyrling
50 Vattensköldpaddor
52 Mördarsnigel
54 Svarthuvad snigel
56 Nordlig ormhuvudfisk
58 Solabborre
60 Svart dvärgmal
62 Svartmunnad smörbult
64 Väderål
66 Blåskrabba
68 Kinesisk ullhandskrabba
70 Småprickig penselkrabba
72 Vitfingrad brackvattenskrabba
74 Marmorkräfta
76 Signalkräfta
78 Kvaggamussla
80 Vandrarmussla
82 Länksamling till mer information
92 Läs mer om invasiva främmande arter
93 Inrapportering av invasiva främmande arter
94 Naturvårdsverkets stöd till kommunerna

Förord

Den här fälthandboken riktar sig till Sveriges kommuner, och främst till personal som arbetar utomhus med tillsyn, förvaltning, park- och fritidsverksamhet, grävarbeten, avfall med mera och som därmed rör sig i olika typer av utomhusmiljöer.

Invasiva främmande arter är djur, växter eller svampar som med hjälp av människan, avsiktligt eller oavsiktligt, tagit sig till Sverige och som breder ut sig så kraftigt att de påverkar den biologiska mångfalden mycket negativt. De kan skada inhemska arter och ekosystem och ha negativa effekter på jord-, vatten- och skogsbruk. De kan även orsaka stora ekonomiska skador och påverka hälsan hos djur och människor. Klimatuppvärmningen medför gynnsammare förhållanden för många invasiva främmande arter. Det innebär att arter som tidigare bara funnits i södra Sverige får bättre och bättre förutsättningar att sprida sig norrut med potential att etablera sig och orsaka skada i stora delar av Sverige. Störst chans att hindra spridning och nå effektiv bekämpning är att sätta in tidiga insatser. En av förutsättningar för att kunna sätta in insatser tidigt är att myndigheterna vet var de invasiva främmande arterna finns. Med ökad medvetenhet får också inrapporterade fynd stort värde. Den här fälthandboken kommer inte att ge dig en heltäckande bild av arterna och deras karaktärer utan tanken är att den ska vara mer av ett stöd för att kunna söka vidare information med QR-koderna och känna trygghet i att våga rapportera misstänka fynd.

Antalet arter på EU-förteckningen över invasiva främmande arter kommer att variera över tid. Gemensamt för alla arterna på EU-listan är dock att de inte får introduceras i landet, varken spridas i naturen eller gynnas att bli fler. Det är också förbjudet att ha, sälja, byta och importera dessa arter. De arter som är EU-listade i den här fälthandboken är markerade med EU vid det vetenskapliga namnet.

Om du hittar en invasiv främmande art, eller bara misstänker att det är en invasiv främmande art, så ska du rapportera detta till www.invasivaarter.nu. Denna sida kräver dock ett foto (för att kunna avgöra om det är rätt art) och har du dålig internetuppkoppling så kan det vara besvärligt. Går du direkt via Artportalen behövs ingen bild, men däremot ett konto. Så det kan vara en god idé att skapa ett konto för säkerhets skull. Vattenlevande växter och djur ska rapporteras till Rappen. Gäller det vattensköldpaddor ska rapporteringen ske till Svenska Jägareförbundet. Länkar och mer information till inrapporteringssidor finns i länksamlingen längst bak i handboken.

Referensgrupp för fälthandbokens faktainnehåll har varit Johan Linnander (Naturvårdsverket), Michael Diemer (Havs- och vattenmyndigheten), Lina Tomasson (Havs- och vattenmyndigheten) och Lena Bondestad (Länsstyrelsen Norrbotten). Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har även bidragit med illustrationerna.

Miljösamverkan Sveriges önskan är att denna fälthandbok tas med överallt vid utomhusarbete. Var inte rädd för att smutsa ner eller slita på den. Boken är till för att användas! Din insats är oerhört viktig, tveka inte att rapportera in dina fynd. Tack för att du är med och hjälper till att öka kunskapen och begränsa spridningen av invasiva främmande arter!

Anna Lejon
Projektledare, Miljösamverkan Sverige

Blomsterlupin

Lupinus polyphyllus

- En flerårig ört.
- Växer i stora bestånd.
- Kan bli 1 meter hög.
- Blommar mellan juni och juli, med regionala variationer.
- Blommorna sitter i en lång spira.
- Blommorna är vanligtvis blåvioletta, men kan också vara rosa eller vita.
- Finns i hela Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Förväxlas lätt med sandlupin *(Lupinus nootkatensis)* som också är en invasiv främmande art. Sandlupin är dock långhårig, har oftast en grenad stjälk och blåvita blommor. Sandlupinen är generellt mer ovanlig än blomsterlupin men hur vanlig den är varierar stort över landet. Sandlupin blir högst 7 decimeter hög och blommar från maj till juli.

LIVSMILJÖ

Växer vanligen på näringsfattiga och väldränerade ruderatmarker. Kan på vissa håll anpassa sig till blötare och mer näringsrika marker. Växer i stora mängder framför allt längs med vägar och banvallar.

Blomsterlupin är konkurrenskraftig och tränger undan inhemska arter.

Gudaträd

Ailanthus altissima EU

Varning för
allergisk reaktion

- Ett mycket snabbväxande träd som kan bilda täta bestånd.
- Vanligen 6–10 meter högt.
- Stora, parvisa blad som blir 50–90 centimeter långa.
- En slät gråstrimmig bark, på yngre grenar och skott har barken en röd ton.
- På yngre stammar och grenar syns karaktäristiska ”ögon”.
- Bladen är mörkt gröna, utan tandning, behåring eller ådring.
- Sprider sig aggressivt med kraftiga jordlöpare och frön.
- Förekommer i södra Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Gudaträd kan för den oerfarne förväxlas med ask, rönnsumak och akacia men gudaträdets blad är betydligt större än hos dessa arter. Gudaträdets stora blad är omkring 50–90 centimeter långt, och varje enskild flik är ungefär 12–15 centimeter. På varje flik går det att i basen se ett litet jack och på de två uddar som sticker fram i bladbasen finns två körtlar på undersidan. Körtlarna är inte alltid helt färdigbildade på unga skott. Storleken och formen på de enskilda bladen skiljer sig mot alla andra inhemska träd som finns i Sverige.

LIVSMILJÖ

Gudaträd växer i friska, näringsrika och kalkrika miljöer, men verkar även trivas på lerjordar. Gudaträd tål luftföroreningar bra och har därför planterats i stadsmiljöer, trädgårdar, parker och på kyrkogårdar. Det finns även exempel på stora bestånd i täkt- och kompostmiljöer, på klapperstensträndер och i industrimiljö med bladlövskogsinslag.

Gul skunkkalla

Lysichiton americanus [EU]

- En flerårig, långlivad och storvuxen ört som bildar täta bestånd.
- Meterhöga blad och en stor grön blomkolv som är omsluten av ett gult blad.
- Stor spridningsförmåga via vatten.
- Luktar illa.
- Finns i södra och mellersta Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Det finns ingen annan vildlevande växt i Sverige som liknar den till utseendet.

LIVSMILJÖ

Så länge som det är blött så trivs gul skunkkalla i allt från myrar och kärr till vattendrag och diken.

Gul skunkkalla har förmågan att förändra sin livsmiljö, växtsättet gör exempelvis så att vattnet däms, blir grundare och mer stillastående.

Japansk träddödare

Celastrus orbiculatus [EU] *(EU-listad från och med 2027-08-02)*

- En flerårig, lövfällande klätterväxt.
- Kan bli 20 meter lång.
- Långa slingriga stammar (lianer) som är mellan 4 och 10 centimeter i diameter.
- Ovala löv med utdragen spets och smått taggad kant. Löven kan bli upp till 12 centimeter långa.
- Bildar snabbt stora och täta snår.
- Sprider sig med rotskott.
- Små gröna blommor.
- Blommar under försommaren.
- Finns främst konstaterad på ett tiotalplatser i Götaland.

FÖRVÄXLINGSARTER

-

LIVSMILJÖ

Japansk träddödare trivs bra i skogsbryn, på ödetomter och klippor nära stadsmiljöer. Skadar inhemska träd genom att göra dessa mindre vindtåliga och kan även kväva dem. Frukter har ännu inte konstaterats i Sverige men om växten sätter frukt skulle dessa snabbt kunna spridas med fåglar och gnagare till nya livsmiljöer.

Jättebalsamin

Impatiens glandulifera [EU]

- En ettårig och storvuxen ört som kan bli över 2 meter hög.
- Den kan bilda höga och täta bestånd som täcker nästan all övrig vegetation.
- Den sprids enbart med frön och den blommar vanligtvis mellan juli och september, men ofta även längre in på hösten.
- Stor spridningsförmåga via vind och vatten.
- Bidrar till ökad risk för erosion.
- Finns i större delen av Sverige.

Jättebalsamin är en lättigenkännlig art och kännetecknas av de mycket kraftiga och stora, men ändå bräckliga, plantorna samt de 3–4 centimeter rosa eller vita orkidéliknade blommorna.

FÖRVÄXLINGSARTER

Arten kan egentligen inte förväxlas med någon annan art i Sverige när den blommar. De övriga två relativt vanliga balsaminerna, det inhemska springkornet *(Impatiens noli-tangere)* och den invasiva främmande arten blekbalsamin *(Impatiens parviflora)*, är betydligt mer småväxta och har mörkgula respektive ljusgula blommor.

LIVSMILJÖ

Jättebalsamin trivs bäst i en näringsrik och fuktig eller blöt miljö. Den finns därför ofta vid översvämmade åstränder, i närheten av dammar, sjöar, bäckar och diken, i sumpskogar eller sänkor i landskapet. Det är även mycket vanligt att arten växer på växtavfallsplatser och gödselstackar, som ofta också utgör den ursprungliga spridningsplatsen.

I erosionskänsliga marker bidrar jättebalsamin till ökad erosion då arten är ettårig och när den dör försvinner även rötterna. Det finns då inget som binder kvar jorden under vinterhalvåret, och jorden sköljs därför lätt ned i vattendrag och diken vilket också kan orsaka omfattande grumling av vattnen. Jättebalsamin förändrar också näringsomsättningen i marken vilket försvårar återväxten av för platsen ursprungliga växter.

Jätteloka

Heracleum mantegazzianum EU

Varning för farlig växtsaft (brännskador)

- En flerårig och mycket storvuxen ört som kan bli upp till 3 meter hög.
- Bildar kraftiga, täta bestånd.
- Blommar mellan juli och september.
- Den sprids med frön och plantan dör efter frösättning.
- Finns i hela Sverige men är mer sällsynt i de norra delarna.

FÖRVÄXLINGSARTER

Jätteloka är karakteristisk med sin höjd och kraftfullhet, men kan för den oerfarne förväxlas med andra flockblommiga arter som kvanne, strätta och björnloka som är inhemska arter. Ingen av dessa arter blir dock lika hög och grov som jätteloka och deras blad är heller inte lika spetsiga som jättelokans. Stor förväxlingsrisk förekommer dock med tromsöloka *(Heracleum persicum* EU*)* men stjälken är enhetligt röd-lila hos tromsöloka och inte fläckig som hos jättelokan. Stammen hos tromsöloka har dessutom vita, rakt utstående hår och en planta kan ha upp till fem stammar. Tromsölokans bladflikar har breda, brett spetsade lober som är enkelsågade med trubbiga tänder medan jättelokans lober är långsmala och vasst spetsiga med dubbelsågade, spetsiga tänder. Tromsölokan doftar starkt av anis och den finns framför allt i norra Sverige, speciellt i Västerbotten.

LIVSMILJÖ

Jätteloka trivs bäst på öppen eller halvöppen samt näringsrik mark. Arten trivs både på fuktig och lite torrare jord. Den växer gärna på mark som nyligen är grävd eller störd på annat sätt. Den växer också längs vägar och järnvägar, i dikeskanter, på fuktiga ängar och stränder. Det förekommer att arten kommer upp som ogräs i rabatter. Tromsölokan kan hittas på ruderatmarker, soptippar och i trädgårdar och parker.

Kanadensiskt gullris

Solidago canadensis

- En högväxt flerårig ört.
- Bildar stora bestånd.
- Varje planta kan bli mellan 0,5 och 2 meter hög.
- Blommar mellan augusti och september.
- Bildar jordstammar på hösten som blir nya plantor nästkommande år.
- Finns i större delen av Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kanadensiskt gullris kan förväxlas med höstgullris *(Solidago gigantea)*, men höstgullris blir högre (upp till 2 meter), har färre och mycket större blommor och även en mer rödskimrande kal stam. Höstgullris finns etablerad upp till södra Norrland. Det finns även risk att både kanadensiskt gullris och höstgullris förväxlas med det inhemska gullriset *(Solidago virgaurea)*. Det inhemska gullriset är däremot betydligt mindre och har lite bredare blad än både höstgullris och kanadensiskt gullris.

LIVSMILJÖ

Kanadensiskt gullris är mycket anpassningsbar och kan växa i områden som har mycket olika närings- och fuktighetsnivåer. Arten kan därför etablera sig i ett mycket brett spann av habitat, allt från fuktiga strandskogar till torra stäppbiotoper. Den är mycket vanlig på ruderatmarker, längs med vägkanter och på övergivna åkrar och ängar.

Kaukasiskt fetblad

Phedimus spurius

! Kontakt med växten kan orsaka slemhinne- och hudbesvär.

- En flerårig, vintergrön fetbladsväxt.
- Blir som mest 7–15 centimeter hög.
- Stjälken växer längs med marken.
- Ovala blad som smalnar av mot stjälken.
- Blommorna är 1–1,5 centimeter breda, oftast ljusrosa och har fem kronblad.
- Blombärande stjälkar växer upprätt.
- Blommar mellan maj och juni.
- Bildar stora, täta mattor.
- Sprider sig med frön och rotskott.
- Tolererar salta vindar och stark sol.
- Finns i hela Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med sibiriskt fetblad *(Phedimus hybridus)* när den inte blommar.

LIVSMILJÖ

Växer på strandklippor, stenar, öppen mark och i kalkrika sten-områden.

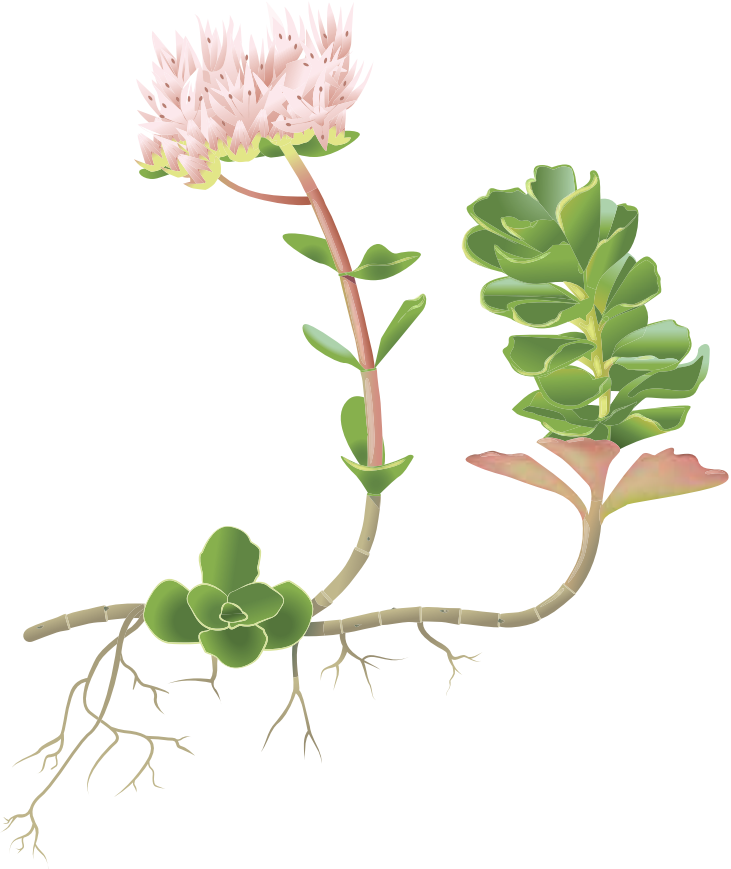

Parksallat

Lactuca macrophylla

- En storväxt, flerårig ört.
- Växer i stora täta, snabbt utbredande bestånd.
- Stjälken kan bli upp till 2 meter hög.
- Blommar mellan juli och september.
- De blå blommorna är cirka 2 centimeter breda.
- Bildar underjordiska utlöpare från jordstammen. Även små bitar av jordstammen utvecklas till nya plantor.
- Finns i södra och mellersta Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Parksallat kan förväxlas med torta *(Cicerbita alpina)* men tortans blommor sitter tillsammans i klasar, och tortan är inte en invasiv växt.

LIVSMILJÖ

Parksallat växer i jordbrukslandskap och i stadsmiljöer. Den trivs i gräsmarker med inslag av träd och i mänskligt påverkade miljöer.

Parkslide

Reynoutria japonica

- En flerårig, storväxt, bambuliknade ört.
- Bildar stora, sammanhängande bestånd.
- Stjälkarna är grova, ihåliga och kan bli 2–3 meter höga.
- Har karakteristiskt platt bladbas.
- Blommar mellan september och oktober.
- Blommar med vita eller rödaktiga blommor.
- Sprider sig med rotskott eller genom rot- och stamfragment som sprids genom mänsklig aktivitet, jordmassor eller längs vattendrag.
- Växer vanligen i fullt solsken.
- Kan överleva i områden förorenade av tungmetaller och salter, samt i områden med låg tillgång på kväve och pH-värden mellan 3 och 8.
- Finns i stora delar av Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Parkslide kan lätt förväxlas med jätteslide *(Reynoutria sachalinensis)*. Jätteslide är dock mer storväxt, har grövre stjälk och större blad (20–30 centimeter långa) som dessutom är hjärtformade. Jätteslide blommar med grön- eller gulaktiga blommor.

Parkslide kan även förväxlas med hybridslide *(Reynoutria x bohemica)* som är en hybrid mellan parkslide och jätteslide. Bladen på hybridslide är dock längre än breda och hela växten blir betydligt högre än föräldraarterna.

LIVSMILJÖ

Parkslide växer på näringsrik, frisk till fuktig, kulturpåverkad mark, som kanter av trädgårdar och parker, vägkanter, tippar och ruderatmarker. Den växer även på ödetomter, i gräsmarker och skogsbryn.

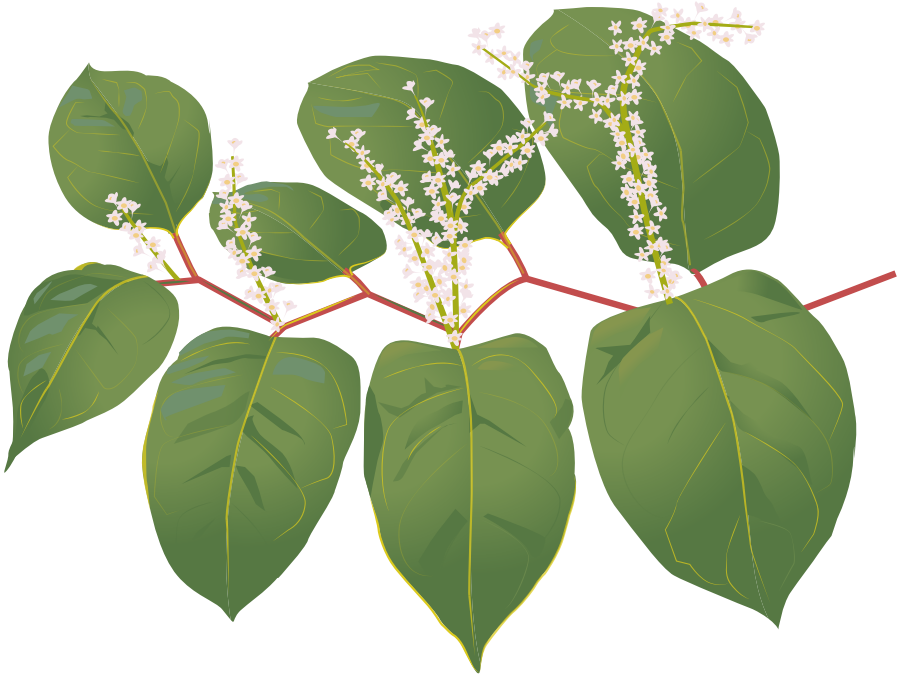

Sibiriskt fetblad

Phedimus hybridus

- En flerårig, vintergrön fetbladsväxt.
- Blir som mest 10–20 centimeter hög.
- Stjälken växer längs med marken.
- Bladen är köttiga och 2–3 centimeter långa.
- Blommorna är gula.
- Blommornas kronblad är 0,8-1 centimeter långa och sitter glest.
- Blommar mellan juli och augusti.
- Bildar stora, täta mattor.
- Sprider sig främst med rotskott.
- Tolererar torka, salt och vind mycket bra.
- Finns i hela landet men förekommer förvildad mestadels i södra och mellersta Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med kaukasiskt fetblad *(Phedimus spurius)* när den inte blommar. Kan även förväxlas med gyllenfetblad *(Phedimus aizoon)* men gyllenfetblad har upprätta stjälkar, en tätare blomställning och långa och betydligt mer långsmala blad än vad sibiriskt fetblad har.

LIVSMILJÖ

Den trivs bäst i soliga lägen och i väldränerad, sandig jord. Växer längs kusterna och i skärgårdsnatur.

Sidenört

Asclepias syriaca [EU]

- Flerårig ört som blir 0,6–2 meter hög.
- Bildar stora bestånd med långa underjordiska rotsystem.
- Bladen är 10–20 centimeter långa och 5–10 centimeter breda. De är ovala och läderartade med ljus nerv.
- Stammen och bladundersidan är silkesludna med fina hår.
- Rosa eller vita blommor, som sitter i mångblommiga bollformiga knippen i stjälkens övre del.
- Sprider sig med vindspridda frön och med rotdelar.
- Finns enstaka förekomster i södra Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

-

LIVSMILJÖ

Vanliga biotoper är vägkanter, ruderatmarker, gräsmarker (särskilt stäppängar), skogsbryn, trädgårdar och övergivna åkrar. Den täcker snabbt stora markområden.

Spärroxbär

Cotoneaster divaricatus

- En buske med långa grenar och tätt bladverk.
- Kan bli 2 meter hög.
- Bladen är glansiga och elliptiska, 1,5 gånger så långa som breda.
- Bladen har glest hårig undersida.
- Blommar mellan maj och juni med vita till rosa blommor i knippen.
- Blommorna är röda i basen.
- Bären som mognar på hösten är avlånga och mörkt röda.
- Finns konstaterad i södra Sverige upp till den biologiska norrlandsgränsen och med enstaka fynd längs södra Norrlandskusten.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med andra småbladiga och relativt lågvuxna oxbär.

LIVSMILJÖ

Växer gärna på kalkrik mark. Trivs främst på torra till friska hällmarker, på allvar, sand eller morän. Den trivs även i glesare barrskogar, bryn och vägkanter samt på skräpmarker och i andra mänskligt störda miljöer. Spärroxbär är vanlig i närheten av bebyggelse eftersom den effektivt sprider sig från trädgårds- och parkodlingar. Det är en anpassningsbar växt som tål både dålig jord och viss torka när den väl är etablerad. Den kan bilda ogenomträngliga snår och den skuggar andra växter.

Strandkotula

Cotula coronopifolia

- En ettårig, lågväxt och kal ört.
- Kan bilda stora bestånd av täta ruggar och mattor vid vatten.
- Blir 20 centimeter hög.
- Har många, gula, knappliknande blommor på långa skaft. Blommorna är ca 1 centimeter breda.
- Blommar från juni till sent på hösten.
- Sprids mycket effektivt med vatten.
- Finns i södra Sverige, framför allt längs kusten.

FÖRVÄXLINGSARTER

-

LIVSMILJÖ

Strandkotula kan växa i de flesta typer av säsongsvåta marker och tål att stå vattendränkt under delar av växtsäsongen. Ofta hittas den i älvmynningar med brackvatten, men även i saltvatten, sötvatten och på ruderatmarker. Den kan bilda stora bestånd på långgrunda finsedimentstränder, men kan även förekomma på steniga stränder men undviker stark vågverkan. Den tar mycket plats där den saknar konkurrens, men minskar avsevärt vid konkurrens.

Syrenslide

Rubrivena polystachya [EU]

- En flerårig, storväxt ört.
- Kan bli 2 meter hög och bildar täta bestånd.
- Har ihålig stam som är hårig ovanför lederna.
- Bladskaft och bladnerver är oftast röda.
- Bladen är avlånga, spetsiga och kan bli 20 centimeter långa och 8 centimeter breda.
- Bladens undersida är oftast kal mot basen men med korta, styva hår på bladkanterna och mot bladspetsen.
- Blommar med vita eller rosa blommor i knippen, i toppen av stammen och grenarna, mellan augusti och oktober.
- Sprider sig med små lösa stam- eller rotdelar.
- Finns konstaterad på ett tiotal platser i Sverige från Skåne upp till Västerbotten.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med alpslide *(Aconogonon alpinum)*, finnslide *(Aconogonon x fennicum)*, vippslide *(Aconogonon divaricatum)* och gråslide *(Aconogonon weyrichii)*. Dessa arter är dock mindre än syrenslide, deras bladskaft och bladnerver är inte röda och bladundersidan är dessutom helt kal eller jämt hårig.

Parkslide *(Reynoutria japonica)*, jätteslide *(Reynoutria sachalinensis)* och hybridslide *(Reynoutria × bohemica)* skiljer sig från syrenslide genom att vara ännu mer storväxta. Deras stamblad är dessutom mycket stora och betydligt bredare i förhållande till längden.

LIVSMILJÖ

Syrenslide bildar mycket täta bestånd och växer i relativt öppna områden så som bryn, vägkanter, trädgårdskomposter, trädgårdstippar, stenbrott och ödetomter. Den trivs som bäst i fuktiga, näringsrika och mänskligt störda miljöer. Om syrenslide förekommer vid vattendrag så sprider den sig enkelt vidare nedströms.

Vresros

Rosa rugosa

- En tät och taggig rosbuske.
- Taggarna sitter väldigt tätt tillsammans.
- Den kan bli upp till 2 meter hög.
- Mycket rikligt grenverk.
- Stora oftast rosa, men ibland vita, enkla blommor.
- Stora nypon som är platta i ändarna.
- Fröna kan flyta i både söt- och saltvatten.
- Skickar ut mängder med rotskott och kan även spridas med rotdelar.
- Finns i större delen av Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med olika inhemska rosarter så som nyponros, och även andra förvildade rosarter. Olika rosor ympas ofta på vresros, rosarter som inte är vresros kan därför ändå skjuta vresrosskott.

LIVSMILJÖ

Växer på havsstränder, i stadsmiljöer och i jordbrukslandskap. När vresrosen väl har rotat sig bildar den täta bestånd. Rotskott ger upphov till nya bestånd relativt snabbt. Vresrosen tränger ut den inhemska växtligheten på de platser där den etablerar sig genom att den skuggar ut övrig vegetation. Vresrosens förmåga att förändra habitat genom att stabilisera och beskugga sandmiljöer påverkar den biologiska mångfalden i omgivningen negativt.

Kabomba

Cabomba caroliniana [EU]

- En flerårig örtväxt.
- Växer i sötvatten.
- Växer vanligtvis inte djupare än 3 meter.
- Har ett sirligt, fjäderlikt utseende.
- Stjälken är grenad med smala, flikiga blad.
- Den är grön till olivgrön, ibland rödaktigt brun.
- Blommorna påminner om små vitsippor.
- Förökar sig med lösa växtdelar.
- Har förekommit på ett fåtal platser i södra Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kabomba kan förväxlas med arter i tre inhemska vattenväxtsläkten; hjulmöja *(Ranunculus circinatus)*, vattenmöja *(Ranunculus quatilis)* och vårtsärv *(Ceratophyllum submersum)* men dessa har mer kortskaftade blad än vad kabomban har. Möjorna har dessutom femtaliga blommor och vårtsäven har synliga tänder på bladflikarna.

LIVSMILJÖ

Kabomba växer på mjuka bottnar och upp till ytan i sjöar, kanaler, dammar och vattendrag. Den växer ofta i grunda vatten med djup mindre än tre meter, men förekommer även ned till tio meters djup. Den fäster med rötter i mjuka bottnar, men kan överleva som fritt flytande växt upp till två månader. Den klarar att växa i grumliga vatten.

De täta och snabbväxande bestånden av kabomba påverkar fiske, turism och det inhemska växt- och djurlivet.

Sjögull

Nymphoides peltata

- En flerårig vattenväxt.
- Växer i sötvatten.
- De gula blommorna är 3–4 centimeter breda och sitter en och en på skaft någon decimeter ovan vattenytan.
- Växer från ytan ner till 3 meters djup.
- Undersidan av flytbladen är ofta rödprickiga.
- Flytbladen blir upp till 8 centimeter långa.
- Flytbladen bildar täta mattor på vattenytan.
- Förökar sig både med frön och växtdelar.
- Finns upp till och med Svealand.

FÖRVÄXLINGSARTER

Bladen kan förväxlas med inhemska näckrosor men sjögullsbladen är mycket mindre, har en vågig kant och ofta röda prickar på undersidan. Blommorna är gula men mycket olika blommorna hos gul näckros. Typiskt är de fransiga kanterna på kronbladen hos sjögull.

LIVSMILJÖ

Växer i sjöar, småvatten och vattendrag. Den är rotad i botten av sjön eller vattendraget. Sjögull växer mycket snabbt och kan på endast några veckor skjuta i väg flera meter långa revor längs botten. Revor med rötter sträcker sig även mot ytan och varje reva kan bilda ett nytt bestånd. Växten försvårar för bad, fiske och båttrafik. Livet under vattenytan påverkas negativt eftersom solljuset har svårt att tränga ner.

Smal vattenpest

Elodea nuttallii [EU]

- En flerårig vattenväxt.
- Lever i sötvatten och brackvatten.
- Bildar långa slingor med stjälkar, som kan bli upp till ett par meter långa.
- Bladen är ca 3,5 centimeter och sitter i kransar längs stjälken.
- Den blommar i toppen av stjälkarna med små (som högst 8 millimeter breda) vita blommor.
- Förökar sig med lösa växtdelar som sprids med vatten eller transporteras med hjälp av fåglar och människor.
- Kan övervintra under is men tål inte uttorkning.
- Finns i hela södra och mellersta Sverige. I norra Sverige förekommer den än så länge endast längs kusten.

FÖRVÄXLINGSARTER

Det kan vara svårt att skilja smal vattenpest från vattenpest *(Elodea canadensis)*. Det bästa sättet att skilja arterna från varandra är att titta på bladens utformning. Bladen hos smal vattenpest är spetsigare i toppen och betydligt smalare och längre än hos vattenpest. Typiskt för smal vattenpest är att de långa bladen är kloböjda bakåt, åtminstone i de yngre delarna av slingan. Blommorna är små och oansenliga hos båda arterna men vattenpestblommorna kan skifta mer åt vit-lila än smal vattenpests blommor som oftare är grön-vita.

Om du är osäker på artbestämningen så kan du på Artportalen rapportera in ditt fynd som ”vattenpester” i stället. Bifoga då gärna också en bild.

LIVSMILJÖ

Smal vattenpest fäster vid botten med trådlika rötter. Den trivs i näringsrika/övergödda vatten, på ett djup mellan 3 och 5 meter. I Sverige kan den växa tillsammans med ålnate *(Potamogeton sp)* och hornsäv *(Ceratophyllum sp)*. Den finns i sjöar, dammar, lugna vattendrag och våtmarker. Den förekommer i brackvattensområden som älvmynningar och avsnörda vikar och tål betydligt högre salthalter än vattenpest. Den trivs inte i starkt strömmande vatten.

Smal vattenpest bildar täta bestånd som tar plats och hindrar solljuset att tränga ned i vattnet vilket påverkar inhemska vattenlevande växter mycket negativt. Den kan även täppa till dräneringsrör och inflöden till reningsverk eller andra industriella vattenverk.

Sydfyrling

Crassula helmsii

- En sötvattenlevande fetbladsväxt.
- Den kallas även vattenkrassula.
- Vita till ljust rosa blommor som är 3–3,5 millimeter i diameter.
- Blommorna har fyra kronblad.
- Stammen är 10–30 centimeter lång och rund.
- Spetsiga blad.
- Sprider sig med små växtdelar.
- Tål långvarig skuggning samt både frost och uttorkning.
- Den säljs som dammväxt vilket gör att den kan vara utbredd över hela Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med den inhemska fyrlingen *(Crassula aquatica)* men sydfyrling är större och grenigare. Kan även förväxlas med vissa lånkar *(Calitriche sp.)* men lånkarnas stammar är aldrig ovanför vattenytan och de har dessutom ett hack i bladspetsen.

LIVSMILJÖ

Sydfyrling kan växa helt under vatten, flytandes vid ytan eller på fuktiga marker. Den är inte särskilt vanlig i rinnande vatten men trivs i älvområden, sumpmarker, kärr, mossar, dammar och diken. Den föredrar mineralrika jordar och sött till lätt bräckt vatten. Den kan skapa mycket täta bestånd med total täckning av vattenytor. Den saknar viloperiod och kan växa året om.

Vattensköldpaddor

(Gulbukig, rödörad och gulörad vattensköldpadda)

Trachemys scripta ssp. EU

! Vattensköldpaddor kan potentiellt sprida allvarliga djursjukdomar om de sätts ut i naturen och de kan även sprida zoonoser (sjukdomar som sprids från djur till människa). Eftersom vattensköldpaddor kan bitas rejält finns risk för smitta med salmonella.

- En medelstor sköldpadda med skallängd som vuxen mellan 12,5 och 29 centimeter.
- Ryggskölden varierar från olivgrönt till brunt medan bukskölden är mer gulaktig.
- Underarterna skiljer sig tydligt när det gäller öronfläcken på huvudets sidor:
  - Rödörad vattensköldpadda *(T. scripta elegans)* har en röd öronfläck som syns på avstånd.
  - Gulörad vattensköldpadda *(T. scripta troostii)* har en gul öronfläck.
  - Gulbukig vattensköldpadda *(T. scripta)* saknar öronfläck.
- Vattensköldpaddan är allätare.
- Den förökar sig inte i Sverige än så länge.
- Funnen i södra Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

-

LIVSMILJÖ

Lever i en mängd akvatiska miljöer såsom sjöar, dammar och vattendrag, gärna med riklig flytbladsvegetation. De rör sig ogärna på land utom vid äggläggning eller när de letar efter nya habitat men då kan de röra sig många kilometer.

Mördarsnigel

Arion vulgaris

- En skogssnigel med mycket snabb förökningsförmåga (400 ägg per individ).
- Arten övervintrar som ungdjur.
- Äter det mesta i växtväg och kan därför orsaka stora skador på odlingar.
- Andningshålet sitter framtill på höger sida.
- Finns i hela södra och mellersta Sverige. Spridda förekomster norrut mot Skellefteå.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med inhemska skogssniglar.

Nykläckta mördarsniglar är mycket små och blekgula. Efter några veckor framträder ett mörkare längsgående band på sidan, men så småningom försvinner banden, och de vuxna djuren är jämnt färgade. Den vanligaste nyansen är ”smutsbrun”, men de kan också vara betydligt ljusare eller mörkare. Även storleken varierar mycket, en del vuxna individer blir inte längre än 5–7 centimeter, andra uppemot 15 centimeter.

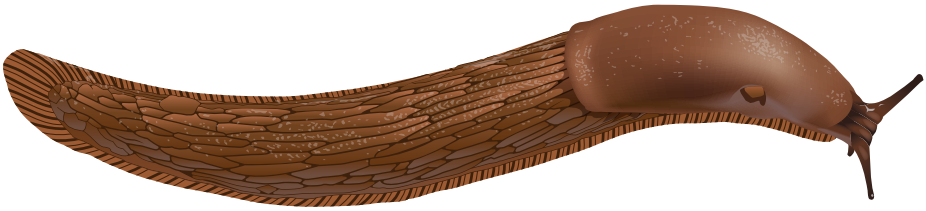

LIVSMILJÖ

Mördarsnigeln är huvudsakligen nattaktiv men kan även vara aktiv under regniga dagar. Mördarsnigeln behöver en skuggig och fuktig miljö med skyddade platser dit den kan förflytta sig vid kyla eller torka. Vanligtvis återfinns arten i miljöer skapade eller kraftigt modifierade av människan, såsom parker och trädgårdar.

Den är också mycket vanligt förekommande i jordbrukslandskapet.

Den kan sprida sig kortare sträckor på egen hand. Längre spridningssträckor sker passivt, främst genom transport med plantor och jord, men även med tippmassor vid anläggnings- och konstruktionsarbeten, i färdigfabricerade gräsmattor, med lastpallar och maskiner.

Mördarsnigeln utgör ett hot mot inhemska sniglar och snäckor som den äter. Den konkurrerar också med den inhemska snigelfaunan om föda och övervintringsplatser. Mördarsnigeln övervintrar som ungdjur och dyker därför upp relativt tidigt på året.

Svarthuvad snigel

Krynickillus melanocephalus

- En skogssnigel.
- En liten art, blir som längst 5–6 centimeter.
- Vuxna sniglar påträffas från sensommar till höst.
- Vuxna individer dör i slutet av oktober.
- Övervintring sker endast som ägg.

FÖRVÄXLINGSARTER

Svarthuvad snigel kan förväxlas med andra liknande snigelarter arter som trädgårdssnigel *(Arion distinctus)*, parksnigel *(Arion fasciatus)* och gråsidig skogssnigel *(Arion circumscriptus)*, men dessa har alltid andningshålet framtill i mantelns högersida. Svarthuvad snigel däremot har alltid andningshålet baktill i mantelns högersida och den är dessutom betydligt mindre än dessa sniglar.

Svarthuvad snigel är en sensommar- och höstlevande art och hittas nästan aldrig före mitten av juli. Sniglar med svart huvud som hittas före juli månad är nästan alltid färgvarianter av andra arter. Observera att det är viktigt att ange snigelns längd vid inrapportering.

LIVSMILJÖ

Svarthuvad snigel lever i fuktiga skogsbiotoper, från låg- till subalpin nivå. Den förekommer i trädgårdar, odlingar och på olika typer av ruderatmarker.

Nordlig ormhuvudfisk

Channa argus [EU]

- En sötvattenlevande rovfisk.
- Blir vanligast 50–75 centimeter lång men kan bli upp till 1 meter.
- Ögonen sitter långt fram på huvudet som är tillplattat.
- Stor mun med utskjutande underkäke.
- Unga djur är vanligast gyllenbruna till ljusgrå i färgen.
- Äldre djur är vanligast mörkbruna med brunröda fläckar på hela kroppen.

FÖRVÄXLINGSARTER

-

LIVSMILJÖ

Trivs bäst i grunda dammar med mjuk botten och långsamt strömmande vatten med tät vegetation. Den är dock mycket tålig och kan överleva i olika livsmiljöer, den kan till och med överleva på land i flera dagar. Den är en aggressiv rovfisk och kan fungera som värd för parasiter och sjukdomar.

Solabborre

Lepomis gibbosus [EU]

- En sötvattensfisk.
- En vuxen individ blir ungefär 10 centimeter lång.
- En liten mun som är vinklad uppåt.
- En liten kropp som är hög i förhållande till längden.
- Magen är gul och gällocken har skimrande blå eller gröna strimmor.
- Har en svartröd fläck på gällocket.
- Klarar salthalter upp till 18 promille.
- Är funnen på ett fåtal platser i Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Solabborren liknar inte någon av de inhemska söt- eller brackvattensfiskarna.

LIVSMILJÖ

Solabborren lever främst i grunda, vegetationsrika vatten av olika slag, från småvatten till diken och mindre vattendrag. Den undviker snabbrinnande vatten och klarar vissa salthalter. Solabborren äter i stort sett alla smådjur som den kommer över; till exempel snäckor, musslor, grodyngel, fiskrom, småfisk och insekter i olika stadier. På detta sätt påverkar den ekosystemet i de vatten som den lever i. Solabborren har också visat sig bära på parasiter som kan vara mycket skadliga för den inhemska faunan.

Svart dvärgmal

Ameiurus melas [EU]

- En sötvattenlevande fisk.
- Blir oftast 25–30 centimeter, men kan bli över 60 centimeter lång.
- Har åtta stycken mörka skäggtömmar på huvudet.
- Är nattaktiv.
- Tolererar höga vattentemperaturer och dåliga syreförhållanden.
- Fanns i ett grustag i Örebro men utrotades därifrån 2015.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med andra dvärgmalar, speciellt brun dvärgmal, eftersom de är mycket lika varandra. Inga arter av dvärgmalar är inhemska i Sverige.

LIVSMILJÖ

Svart dvärgmal kan anpassa sig till olika typer av miljöer. Den trivs i dammar, bäckar, bakvatten och i älvar av varierande storlek med mjukbotten och svaga strömmar. Den trivs även i större älvar med grusbotten. Den tenderar att öka grumligheten i vattnet där den finns vilket är negativt för växter och för andra fiskarter som är beroende av sikt för att jaga. Den är också en glupsk allätare och kan därför förändra ekosystemet.

Den är mottaglig för både ranavirus (EVS) och EHNV som den lätt kan sprida till inhemska malar.

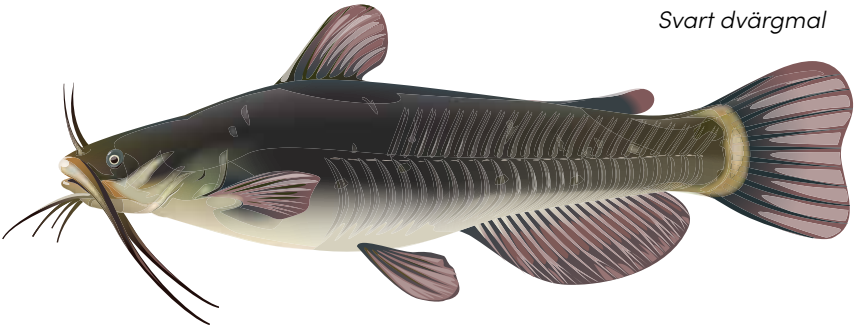

Svart dvärgmal

Brun dvärgmal

Svartmunnad smörbult

Neogobius melanostomus

- En tålig och anpassningsbar fisk.
- Lever både i sött och salt vatten.
- En vuxen fisk blir vanligen 10–17 centimeter, men kan bli över 20 centimeter lång.
- Den har en svart fläck på ryggfenan.
- Bukfenans bas är sammanväxt och bildar en sugskiva.
- Färgen är fläckigt gulgråbrun.
- Under lekperioden blir hannen helt svart med vitkantade stjärtfenor.
- Klarar miljöer med låg syrehalt.
- Är i dagsläget funnen längs hela Sveriges kust men endast ett fåtal fynd norr om Gävleborgs län.

FÖRVÄXLINGSARTER

Svartmunnad smörbult kan förväxlas med exempelvis svart smörbult *(Gobius niger)*. Den svartmunnade smörbulten har dock den distinkta svarta fläcken på bakre delen av ryggfenan, vilket inte den svarta smörbulten har.

LIVSMILJÖ

Svartmunnad smörbult lever i dagsläget kustnära främst i brackvatten. Den är bottenlevande och kan finnas på många olika typer av substrat, som exempelvis leriga bottnar övertäckta med makroalger, hårdbottnar, vid musselbankar, i hamnmiljöer bland bryggor, pirar och andra mänskliga installationer. Ofta håller den till bakom stenar och tångruskor. Eftersom den har möjlighet att suga sig fast i underlaget med sin sugskiva kan den leva även i strömmande vatten.

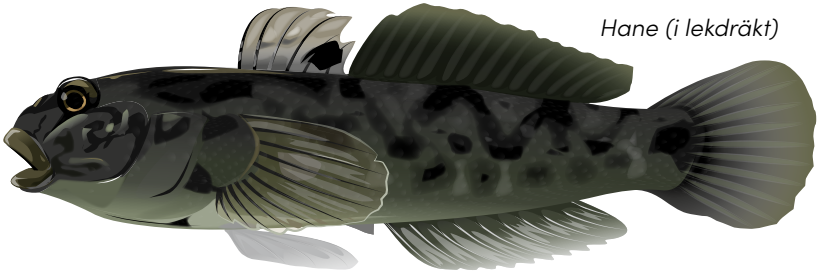

Hane (i lekdräkt)

Hona

Väderål

Misgurnus anguillicaudatus

- En avlång sötvattenlevande fisk.
- Kan bli 28 centimeter lång.
- Kallas även kinesisk väderfisk.
- Den blir livlig under lågtryck och hoppar då gärna.
- Nedåtriktad mun med fem skäggtömmar.
- Bakom ögat finns en dold tagg i huden.
- Färgen är mycket variabel och de kan vara både prickiga och långrandiga.

FÖRVÄXLINGSARTER

-

LIVSMILJÖ

Alla de 12 arterna av väderfiskar som ingår i släktet bör klassas som invasiva. De är svåra att skilja från varandra och kan dessutom hybridisera. Väderålen som visas här tros vara den art som oftast förekommer i handeln.

Det är en bottenlevande fisk som föredrar slam- och dybottnar som den kan gräva ner sig i. Den är mycket tålig och anpassningsbar och kan överleva perioder av torka. Den kan försöka sig snabbt. Väderålen förekommer i akvariehandeln och kan vara bärare av parasiter och sjukdomar.

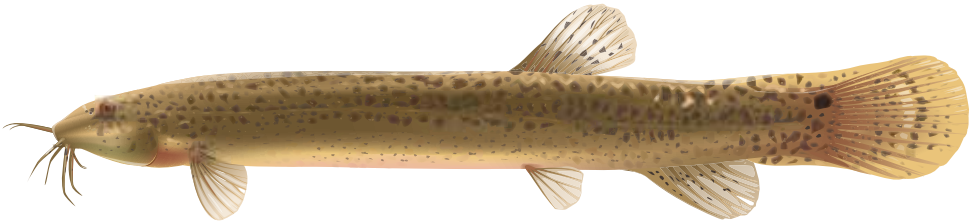

Blåskrabba

Hemigrapsus sanguineus

- En liten havslevande krabba.
- Tål både söt- och saltvatten.
- En vuxen individ blir mellan 3 och 4 centimeter.
- Har rundad rektangulär ryggsköld, som är något bredare än lång.
- Hanarna har en hudblåsa i klosaxens tumgrepp.
- Den har tre framåtriktade taggar på varsin sida av ryggskölden.
- Benen är tvärrandiga med rödbruna och ljusa band.
- Finns längs västkusten, främst i Göteborgs skärgård.

FÖRVÄXLINGSARTER

Blåskrabba kan förväxlas med kinesisk ullhandskrabba *(Eriocheir sinensis)*, småprickig penselkrabba *(Hemigrapsus takanoi)* och den vanliga inhemska strandkrabban *(Carcinus menas)*. Kinesisk ullhandskrabba blir dock betydligt mycket större än blåskrabban och har en rundare form på ryggskölden och är taggig mellan ögonen. Vanlig inhemsk strandkrabba har en ryggsköld som är bredare fram än bak och den blir 2–3 centimeter bredare än blåskrabba. Dessutom har den vanliga strandkrabban fem framåtriktade taggar på varsin sida av ryggskölden till skillnad från blåskrabbans tre.

Blåskrabba och småprickig penselkrabba är mycket lika. Teckningen på klon skiljer sig mellan de båda arterna, blåskrabban har stora och mörka fläckar men bara på ovansidan av kloleden ner till ungefär halva utsidan medan småprickig penselkrabba har glesa prickar över hela utsidan av kloleden. Ytterligare en skiljekaraktär hos hanar är att blåskrabban har en hudblåsa i leden på klosaxen men hos den småprickiga penselkrabbans hanar sitter där istället den karakteristiska hårtofsen på båda sidor av klon.

Om du är osäker på artbestämningen mellan blåskrabba och småprickig penselkrabba så kan du på Artportalen rapportera in släktet ”Hemigrapsus” istället och bifoga bild för framtida artbestämning.

LIVSMILJÖ

Blåskrabban lever i både marin miljö och runt älvmynningar på hårda bottnar runt medelvattennivån. Den kan också röra sig i det område som torrläggs vid lågvatten. På vintern kan den vandra ner på djupare vatten. Blåskrabban gynnas av ett varmare klimat och konkurrerar med den inhemska strandkrabban. De har även en negativ effekt på musslor, snäckor och havstulpaner.

Kinesisk ullhandskrabba

Eriocheir sinensis EU

- En krabba som kan leva i söt-, salt- och brackvatten.
- Blir normalt 6–8 centimeter lång.
- Vuxna individer har karakteristiskt ullhåriga klor.
- Ryggskölden är rundat rektangulär.
- Har fyra taggar mellan ögonen.
- Kan gå långa sträckor på land.
- Finns framför allt i södra Sverige längs kusterna och i Mälaren och Vänern. Längs Norrlandskusten finns enstaka fynd.

FÖRVÄXLINGSARTER

Vuxna individer kan inte förväxlas med någon annan art i svenska vatten. Små ullhandskrabbor kan däremot förväxlas med den inhemska strandkrabban *(Carcinus menas)* men strandkrabbans sköld är betydligt större på bredden än längden.

LIVSMILJÖ

Kinesisk ullhandskrabba lever som vuxna individer i söt- och brackvatten, fortplantning kan dock endast ske i saltvatten. De kan leva på djup ner till 40 meter och gräver ofta ner sig i mjuka bottnar eller i lerbankar. De bygger gångar i strandbäddarna vilket kan påverka vissa akvatiska system då hela strandsträckor kan erodera bort.

Småprickig penselkrabba

Hemigrapsus takanoi

- En liten havslevande krabba.
- Blir sällan bredare än 3 centimeter.
- Ryggskölden är kvadratisk, något bredare än lång.
- Hanarna har en karakteristisk tofs med hår i klosaxens tumveck.
- Den har tre framåtriktade taggar på varsin sida av ryggskölden.
- Undersidan är vit med mörkbruna till purpurfärgade prickar.
- Tål relativt låga salthalter.
- Finns påträffad längs västkusten.

FÖRVÄXLINGSARTER

Penselkrabban kan förväxlas med kinesisk ullhandskrabban *(Eriocheir sinensis)*, den vanliga inhemska strandkrabban *(Carcinus maenas)* eller blåskrabba *(Hemigrapsus sanguineus)*. Den kinesiska ullhandskrabban blir betydligt mycket större än penselkrabban och har en rundare form på ryggskölden och är taggig mellan ögonen. Vanlig strandkrabba har en ryggsköld som är bredare fram än bak och den blir nästan dubbelt så bred som den småprickiga penselkrabban. Dessutom har den vanliga strandkrabban fem framåtriktade taggar på ryggskölden till skillnad från den småprickiga penselkrabbans tre.

Blåskrabba och penselkrabba är mycket lika. Teckningen på klon skiljer sig mellan de båda arterna, blåskrabban har stora och mörka fläckar men bara på ovansidan av kloleden ner till ungefär halva utsidan medan småprickig penselkrabba har glesa prickar över hela utsidan av kloleden. Ytterligare en skiljekaraktär hos hanar är att blåskrabban har en hudblåsa i leden på klosaxen men hos pensel-

krabbans hanar sitter där istället den karakteristiska hårtofsen på båda sidor av klon.

Om du är osäker på artbestämningen mellan blåskrabba och småprickig penselkrabba så kan du på Artportalen rapportera in släktet ”Hemigrapsus” istället och bifoga bild för framtida artbestämning.

LIVSMILJÖ

Penselkrabban lever oftast i marina miljöer men förekommer också i älvmynningar där salthalten varierar. Den lever från strandkanten ner till ungefär 10 meters djup, den föredrar lugna och leriga habitat men förekommer ofta även bland stenar. På vintrarna kan den vandra ut på större djup. Småprickig penselkrabba gynnas av ett varmare klimat och konkurrerar med den inhemska strandkrabban. De har även en negativ effekt på musslor och snäckor.

Vitfingrad brackvattenskrabba

Rhithropanopeus harrisii

- En mycket liten brackvattenslevande krabba.
- Vuxna individer blir högst 2 centimeter breda över ryggskölden.
- Ryggskölden är bredare än den är lång.
- Den är brun till grönbrunt olivfärgad.
- Klorna är stora med vita spetsar.
- Den ena klon är alltid större än den andra.
- Finns främst konstaterad i skärgården runt Karlskrona men ett fåtal förekomster finns rapporterade och bekräftade i Skåne och Södermanland.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med unga exemplar av strandkrabba *(Carcinus maenas)* och kinesisk ullhandskrabba *(Eriocheir sinensis)*. Sköldkanten på vitfingrad brackvattenskrabba är dock nästan slät framtill mellan ögonen och saknar det jack i skölden som både kinesisk ullhands-krabba och strandkrabba har.

LIVSMILJÖ

En vuxen krabba klarar stora variationer i salthalt men de lever främst i brackvatten. Larverna överlever inte i sötvatten. De kan dock förekomma i sötvattensmiljöer. Den lever på grunt vatten ner till högst 35 meters djup. Vitfingrad brackvattenskrabba lever helst på leriga och sandiga bottnar där det finns skydd i form av exempelvis sten, rev, och tätare växtlighet. Även om de är små så förekommer de ofta i stora mängder vilket kan konkurrera med inhemska arter. Möjligen kan de även vara bärare av sjukdomar.

Marmorkräfta

Procambarus fallax f. virginalis [EU]

- En liten och smal kräfta som inte blir längre än 13 centimeter.
- Lever i sötvatten.
- Grönskimrande med tydligt mörka marmoreringar.
- Små klor.
- Har mycket låga miljökrav.
- Finns observerad någon enstaka gång i Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Marmorkräftan kan möjligen förväxlas med signal- och flodkräfta eftersom den, förutom grönskimrande, kan vara allt från gulvit till rödbrun eller blåaktig. Den är dock betydligt mindre, har mindre klor och karakteristisk marmorering.

LIVSMILJÖ

Marmorkräftan lever i sötvattensmiljöer, oftast i stillastående vatten som våtmarker och sjöar men förekommer även i rinnande vatten. Den kan gräva ner sig i dyn för att skydda sig både mot torka och kyla. Den kan förflytta sig över land mellan åtskilda vattenområden och eftersom den kan vara bärare och spridare av kräftpest är risken stor för sjukdomsspridning. Marmorkräftan har förekommit i akvarie-handeln.

Signalkräfta

Pacifastacus leniusculus [EU]

- Ett sötvattenlevande kräftdjur.
- Vuxna individer kan bli upp till 16 centimeter (utan klor).
- Behöver vatten med hög syrehalt.
- Klarar inte pH-värden under 6.
- Finns framför allt i södra och mellersta Sverige samt några förekomster längs norrlandskusten.

FÖRVÄXLINGSARTER

Signalkräftan kan förväxlas med den inhemska flodkräftan *(Astacus astacus)* men vuxna signalkräftor har en vit fläck vid klornas tumgrepp. Klorna hos signalkräfta är dessutom ofta ljusare på undersidan samt breda och slätare med insänkta porer. Flodkräftans klor är mörka och enfärgade, långt mandelformade med många vårtor och taggiga utskott.

LIVSMILJÖ

Signalkräftan har höga krav på en ren livsmiljö. Den behöver rent sötvatten och är mycket känslig för föroreningar och försurning. Den trivs i dammar, små och stora vattendrag samt sjöar av varierande storlek och djup. Den kan även förekomma i vattendragsmynningar med bräckt vatten. Signalkräftan är en känd bärare av kräftpest som är ett stort hot mot den inhemska flodkräftan.

Kvaggamussla

Dreissena bugensis

- En sötvattenmussla med asymmetriska skalhalvor.
- Skalets ytterkant bildar på undersidan en jämnt rundad båge, vilket gör att hela skalets omkrets i formen liknar ett D.
- Skalet blir mellan 17 och 32 millimeter långt.
- Musslan har mörka ränder på en ljusare grund, men ränderna upplevs diffusa och oregelbundna.
- Finns i närområden till Sverige.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med vandrarmusslan *(Dreissena polymorpha)* men översidan saknar den skarpa kantknöl som är karakteristisk för vandrarmusslan. Kvaggamusslan är också mindre än vad vandrarmusslan är.

LIVSMILJÖ

Kvaggamusslan förekommer främst i sötvatten, men den kan leva och reproducera sig i brackvatten med en salthalt upp till 3 promille. Den fäster ofta sig med byssustrådar på hårda föremål men kan också leva nergrävd i bottensediment. Den förökar sig snabbt och sprider sig med frisimmande larver.

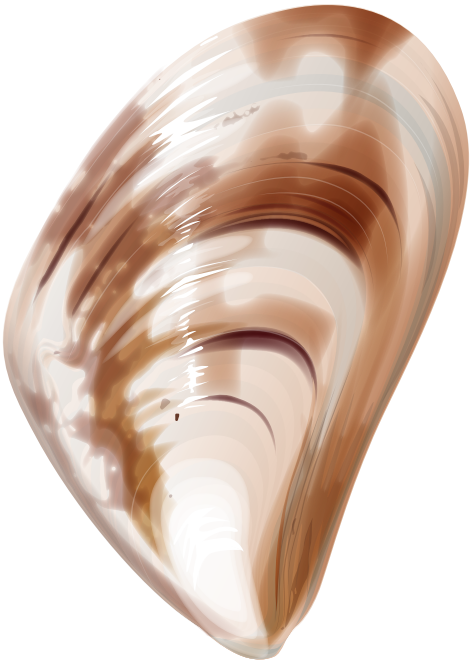

Vandrarmussla

Dreissena polymorpha

- En sötvattenmussla med triangelformat skal.
- Kallas oftast för zebramussla på grund av de yngre musslornas randiga sick-sackmönster.
- Äldre musslor är mörkt bruna.
- Lever fastsittande.
- Kan snabbt bilda mycket stora bestånd.
- Skalet blir mellan 25 och 40 millimeter långt.
- Skalbucklan är förskjuten åt ena änden av skalet.
- Behöver ett pH-värde över 7 för att klara sig.
- Finns framför allt i östra Svealand.

FÖRVÄXLINGSARTER

Kan förväxlas med kvaggamussla *(Dreissena bugensis)* men är tydligt triangulär och tydligt större än kvaggamusslan. Äldre individer av vandrarmusslan skulle kunna förväxlas med blåmussla men dessa kräver oftast en högre salthalt.

LIVSMILJÖ

Vandrarmusslan lever fastsittande på hårda material och bildar stora bottentäckande bestånd som förändrar vattenkvaliteten och tränger undan andra musslor. Musslan kräver högt pH vilket begränsar dess utbredning till viss del.

Länksamling till mer information

BLOMSTERLUPIN

Artfakta

Naturvårdsverket

CABI

GUDATRÄD

Artfakta

Naturvårdsverket

CABI

GUL SKUNKKALLA

Artfakta

Naturvårdsverket

CABI

NOBANIS

JAPANSK TRÄDDÖDARE

Artfakta

Naturvårdsverket

CABI

JÄTTEBALSAMIN

Artfakta

Naturvårdsverket

CABI

NOBANIS

JÄTTELOKA

Artfakta

Naturvårdsverket

CABI

NOBANIS

Sjukvårds-
upplysningen 1177

KANADENSISKT GULLRIS

Artfakta

Naturvårdsverket

CABI

NOBANIS

KAUKASISKT FETBLAD

Artfakta

PARKSALLAT

Artfakta

PARKSLIDE

Artfakta

Naturvårdsverket

CABI

NOBANIS

SIBIRISKT FETBLAD

Artfakta

CABI

SIDENÖRT

Artfakta

Naturvårdsverket

SPÄRROXBÄR

Artfakta

CABI

STRANDKOTULA

Artfakta

CABI

SYRENSLIDE

Artfakta

Naturvårdsverket

VRESROS

Artfakta

Naturvårdsverket

CABI

NOBANIS

KABOMBA

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

CABI

SJÖGULL

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

CABI

SMAL VATTENPEST

Artfakta

Havs- och vatten-myndigheten

CABI

NOBANIS

SYDFYRLING

Artfakta

Havs- och vatten-myndigheten

CABI

VATTENSKÖLDPADDOR

Artfakta
Gulbukig vatten-sköldpadda

Artfakta
Rödörad vatten-sköldpadda

Naturvårdsverket
Gulbukig vatten-sköldpadda

Havs- och vatten-myndigheten
Gulbukig vatten-sköldpadda

CABI

Svenska Jägareförbundet

MÖRDARSNIGEL

Artfakta

Artbestämning

Naturvårdsverket

CABI

NOBANIS

SVARTHUVAD SNIGEL

Artfakta

Naturvårdsverket

CABI

NORDLIG ORMHUVUDFISK

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

SOLABBORRE

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

CABI

NOBANIS

SVART DVÄRGMAL

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

SVARTMUNNAD SMÖRBULT

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

CABI

NOBANIS

VÄDERÅL

Artfakta

BLÅSKRABBA

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

CABI

KINESISK ULLHANDSKRABBA

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

NOBANIS

SMÅPRICKIG PENSELKRABBA

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

CABI

VITFINGRAD BRACKVATTENSKRABBA

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

CABI

NOBANIS

MARMORKRÄFTA

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

CABI

SIGNALKRÄFTA

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

CABI

NOBANIS

KVAGGAMUSSLA

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

VANDRARMUSSLA

Artfakta

Havs- och vatten-
myndigheten

CABI

NOBANIS

Läs mer om invasiva främmande arter

Havs- och vattenmyndigheten

Läs mer om främmande arter i vatten

Havs- och vattenmyndigheten

Sök efter främmande arter i vatten

Naturvårdsverket

NOBANIS

(European Network on Invasive Alien Species)

CABI

(Invasive Species Compendium)

Invasiva främmande arter i infrastruktur

Fritidsodlingens riksorganisation

Inrapportering av invasiva främmande arter

Invasivaarter.nu

Artportalen

Rappen- Rapportering av vattenorganismer

INRAPPORTERING AV VATTENSKÖLDPADDOR

Inrapportering av misstänkt gulbukig, rödörad eller gulörad vattensköldpadda i naturen sker till Svenska Jägareförbundet. Gäller det däremot husdjur blir det en tillsynsfråga för Länsstyrelsen.

Ring Svenska Jägareförbundets tipstelefon på telefonnummer **070-339 93 26**, eller mejla till **tipsaframmandearter@jagareforbundet.se**

Om du mejlar, skicka helst med bilder av fyndet så att det är möjligt att göra en artbestämning.

Naturvårdsverkets stöd till kommunerna

Stöd och vägledning

Kommunens arbete med invasiva växtarter

Nycklar för långsiktigt arbete mot inavsiva växter

Om invasiva växtarter – stöd i arbetet för en hållbar miljö i städer och tätorter

Egna anteckningar